

27. Kiryłowicz S. Z dziejów prawosławia w II Rzeczypospolitej. Niektóre problemy na tle polityki wyznaniowej państwa 1918–1939. Warszawa: PWN, 1985. 279 s.
28. Kuprianowicz Grz. Akcja burzenia cerkwi prawosławnych na Chełmszczyźnie i Południowym Podlasiu. Chełm: Prawosławna Diecezja Lubelsko-Chełmska, Towarzystwo Ukraińskie w Lublinie, 2008. 120 s.
29. Mańkowski Z. Pogranicze. Studia z dziejów stosunków polsko-ukraińskich w XX wieku. Lublin: UMCS, 1992. 329 s.
30. Papierzyńska-Turek M. Między tradycją a rzeczywistością: Państwo wobec prawosławia 1918–1939. Warszawa: PWN, 1989. 484 s.
31. Pelica Grz. Kościół Prawosławny w województwie Lubelskim (1918–1939). Lublin: POLIANNNA, 2007. 447 s.
32. Potocki R. Polityka państwa polskiego wobec zagadnienia ukraińskiego w latach 1930–1939. Lublin: UMCS, 2003. 372 s.
33. Pruszyński J. Dziedzictwo kultury Polski: jego slraty i ochrona prawna. T. 2. Kraków: Zakamycze, 2001. 684 s.
34. Rewski Zb. Kronika. *Biuletyn Historii Sztuki i Kultury*. 1937 (Rok V). S. 252–253.
35. Saładiak A. Pamiątki i zabytki kultury ukraińskiej w Polsce. Warszawa: Burchard Edition, 1993. 510 s.
36. Torzecki R. Kwestia ukraińska w Polsce w latach 1923–1939. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1989. 468 s.
37. Wojciechowski J. Historia powstania i rozwoju organizacji opieki państwowej nad zabytkami sztuki w Polsce. *Ochrona Zabytków Sztuki*. 1930–1931. Z. 1–4. Cz. 1. S. 7–9.
38. Zabytki województwa Stanisławowskiego: Wykaz z lat 1920–1929 (opracowany przez pracowników Lwowskiego okręgu konserwatorskiego). Warszawa: TOnZ, 1998. 138 s.

Александр Гаврилюк. Украинское сакральное наследие во Второй Речи Посполитой: проблемы сохранения. В статье освещается политика межвоенной Польши (1918–1939 гг.) по сохранению на подвластных ей этнических украинских землях сакрального наследия украинского населения. Указывается, что отмеченное наследие представляли недвижимые и движимые памятники православной и греко-католической церквей. Выясняются правовые основы проведения такой политики, ее отличия относительно реликвий православного и греко-католического клира, деятельность соответствующих памятникоохранительных структур. Анализируются мероприятия по инвентаризации, составлению реестра, финансового обеспечения дела сохранения памятников. Приводятся сведения о грубом уничтожении польскими властями в 1938 г. на территории Холмщины и Южного Подляшья православных святынь как весомого компонента решения во Второй Речи Посполитой «украинского вопроса» репрессивными методами.

Ключевые слова: Вторая Речь Посполитая, украинское сакральное наследие, православная церковь, греко-католическая церковь, памятникоохранительное дело, акция 1938 г.

Oleksandr Havryliuk. Ukrainian Sacred Heritage in the Second Rzeczpospolita: Problems of Preservation. The article describes the policy of interwar Poland (1918–1939) in preserving the Ukrainian people from the ethnic Ukrainian lands that are the Ukrainian sacral heritage. It is indicated that the fixed heritage was represented by stationary and moving monuments of the Orthodox and Byzantine-rite Catholic Churches. The legal principles of such a policy, its differences with regard to the relics of the Orthodox and Byzantine-rite Catholic clergy, and the activities of the relevant memorial structures are determined. The measures on inventory, preparation of the register, financial support for the preservation of monuments are analyzed. The information about the brutal destruction by the Polish authorities in 1938 in the territories of the Kholmshchyna and Southern Podlyshyashie of the Orthodox shrines as an important component of the solution of the «Ukrainian question» by the rebellious methods in the Second Rzeczpospolita is given.

Key words: the Second Rzeczpospolita, Ukrainian sacral heritage, Orthodox Church, Byzantine-rite Catholic Church, the activity of monuments' protection, action in 1938.

Стаття надійшла до редколегії
21.11.2018 р.

УДК 069(477):[001:62]

Світлана Гаврилюк

Перспективи музеїв як об'єктів культурного туризму

У статті розглянуто місце та перспективи діяльності музейних закладів, у тому числі Волинської області, як важливих об'єктів культурного туризму. Підкреслено, що ця галузь сьогодні набула помітного значення в

міжнародній туристичній інфраструктурі й розвитку сучасної масової культури. Тому активніше включення музеїв у культурно-туристичний бізнес сприятливо відображається й відобразатиметься на становищі музеїв світу загалом та України зокрема. Наведено приклади здобутків американських, європейських й українських музеїв в означеному напрямі. Окреслено проблеми та перспективи музеїв Волинської області щодо посилення їх значущості як об'єктів культурного туризму.

Ключові слова: музей, культурний туризм, Волинська область, туристичний маршрут, перспективи.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із важливих завдань українського суспільства в умовах непростих сучасних трансформаційних процесів у його середовищі виступає охорона культурної та природної спадщини. Помітна роль тут належить музеям. Виконання покладених на них функцій, зокрема популяризація власних зібрань, здійснюється за допомогою залучення означених закладів до туристичної інфраструктури, що має значний вплив на формування туристичної привабливості країни. Висвітлення теми про музеї як об'єкти культурного туризму, набутого в цій сфері досвіду, наявних на сьогодні проблем, перспектив подальшого використання музейних закладів світу, України, Волинської області в такій ролі через удосконалення їхньої роботи, організації нових маршрутів тощо зумовлене практичними й науковими потребами. Необхідність вивчення сучасної діяльності музеїв значною мірою продиктована переосмисленням функцій, що їх виконують ці заклади у ХХІ ст. Стосовно взаємодії туризму та музеїв, то це важливо для піднесення ефективності комунікативної діяльності останніх в означеній сфері. Також дослідження цієї взаємодії в справі організації й проведення культурного туризму залишається актуальним з огляду на потреби вдосконалення туристичної та музейницької діяльності, яка проводиться в Україні в цілому й Волинській області зокрема. Наукову актуальність теми зумовлено майже повною відсутністю досліджень, де було б охарактеризовано проблеми та перспективи музеїв Волинської області щодо посилення їх значущості як об'єктів культурного туризму.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Ураховуючи її міждисциплінарний характер, констатуємо, що *певний матеріал містять* праці про сучасну діяльність музейних закладів у світі та Україні, у тому числі про їх власні інноваційні підходи стосовно активнішого залучення відвідувачів [43; 4; 39; 36; 44; 21; 23 тощо]. Низка праць стосується показу інновацій волинських музеїв в означеній сфері [6; 33; 22; 1; 34 тощо]. Іншу групу становлять роботи про функціонування та види туризму, зокрема культурний туризм, туристичні маршрути, проблеми й перспективи використання музеїв у туристичній галузі [3; 29; 42; 17; 2; 16; 8; 18; 27; 9; 37; 7; 19 та ін.]. У межах цієї групи виокремимо поодинокі статті про місце й перспективи музеїв Волинської області в системі національних і міжнародних туристичних маршрутів [20; 35].

Мета статті – на підставі певного кола джерел [30; 31; 28; 38; 11; 15; 13; 14; 12; 40, ін.] та наукової літератури висвітлити місце й роль музеїв як об'єктів сучасного культурного туризму, проблеми та перспективи в цій галузі музейних закладів Волинської області.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Туризм сьогодні – одна з найдинамічніших галузей світової економіки. Його розвиток належить до пріоритетних завдань, спрямованих на економічне зростання й духовне вдосконалення суспільства. Туризм потрібно розглядати також не лише як соціальний інститут, який уключає широкий інформаційний простір, але і як культурне явище, частину культурного розвитку, що володіє неоціненним ресурсом. Адже складником туристичного бізнесу є не тільки організація перевезення, розміщення, харчування туристів, а й включення до програми туру знайомства з природою та історією, архітектурними пам'ятками, іншими культурними особливостями регіону, міста чи села [32, с. 168–169].

Туризм має розгалужену класифікацію видів, більшість із яких орієнтована на знайомство з іншими народами, їхніми культурами. Особливе місце в цій ієрархії займає *культурний туризм* як відносно новий різновид туристичної діяльності й сучасна форма міжкультурних комунікацій.

Термін «культурний туризм» уперше офіційно на міжнародному рівні вжито в матеріалах Всесвітньої конференції з культурної політики (1982 р.) [2, с. 170]. Культурний туризм розглядаємо як: а) різновид культурного відпочинку, подорож, яка має на меті задоволення культурних потреб людини, залучення до культурних цінностей і природи регіону, країни; б) один зі способів використання вільного часу, що дає змогу поєднувати духовне збагачення особистості з відновленням фізичних сил та оздоровленням. Особливістю культурного туризму є формування цілісного уявлення про культуру певного регіону, що, зі свого боку, впливає на розвиток діалогу й взаємодію між культурами різних етнічних спільнот. Прийнятий Всесвітньою туристичною організацією 1 жовтня 1999 р. «Глобальний етичний кодекс

туризму» виділив туристичну політику в галузі культурного туризму: «Туристична політика та діяльність здійснюється на основі поваги до художнього, археологічного та культурного спадку з метою його захисту для майбутніх поколінь; особливу увагу тут варто надати охороні та піклуванню пам'ятниками, храмами та музеями, які мають бути повністю відчиненими для відвідування туристами; варто заохочувати доступ загалом до культурних цінностей, що знаходяться в приватній власності, при повазі до прав власників, а також у будівлі релігійного характеру, без шкоди культовим потребам» [48].

Сучасний культурний туризм виступає також частиною процесів, які складають і визначають сучасну, зокрема масову, культуру [9]. На початок 2013 р. він становив близько 37 % міжнародного туризму та генерував 35 млн щорічних міжнародних туристичних поїздок у Європі. Збільшення потоку в країну таких туристів на 1 млн осіб сприяє приросту валютних надходжень у середньому на 1 млрд дол. США. За прогнозами експертів, у найближчому майбутньому провідне місце серед найперспективніших видів туризму посядуть конгресно-виставковий та культурний. Тому розвиток культурного туризму, його вплив на культуру, світову економіку, економіку конкретних країн і регіонів набувають особливого значення [27, с. 233].

Здійснення культурного туризму спирається на туристичну інфраструктуру відповідного регіону. Остання представлена сукупністю закладів, діяльність яких спрямована на задоволення потреб туристів та місцевого населення. Серед цих закладів вагому роль відведено музеям – одному з найцікавіших об'єктів екскурсійно-маршрутного туризму. Однак не слід забувати, що вирішення питання про включення музею до маршрутів культурного туризму залежить від якості означеного закладу. Щоб конкурувати на ринку послуг як некомерційні організації, музеї повинні застосовувати методи, котрі практикують у цій сфері комерційні структури. Ураховуючи економічні зміни в українському суспільстві, сьогодні музей не може дозволити собі бути лише академічним закладом. Він повинен ще й активно працювати над задоволенням потреб відвідувачів. Нова стратегія включає до наукового обігу такі поняття, як музейний менеджмент та маркетинг. Маркетингові й соціологічні дослідження стали звичним інструментом у музейних проектах, які враховують не тільки інтереси хранителів та дослідників, а й беруть до уваги суспільні тенденції, думку й цінності, інтереси різних соціальних груп. Культурний туризм дає можливість «вивести» музейні колекції в сучасний культурний простір та інтерпретувати їх як специфічну форму інтелектуальної, історичної й художньої спадщини [8, с. 231].

Практичний досвід багатьох країн дає підстави стверджувати, що активне включення музейних колективів у туристичний бізнес сприяє розширенню культурного впливу музеїв, інтенсифікації потоку відвідувачів, удосконаленню музейної структури, появи фахівців нових музейних професій, результативнішому налагодженню партнерських стосунків музеїв із різними адміністративними та підприємницькими структурами. Це демонструють сьогодні музеї США, низки країн Європи, а також музейні заклади інших розвинутих держав світу. Їхня співпраця в системі «музей – туристична фірма» ґрунтується на концепції партнерства. Такі відносини побудовані на принципі доповнення й співпраці задля спільного блага.

У контексті означеної співпраці між американськими, європейськими музеями, музейними закладами інших континентів та туристичними організаціями (фірмами, бюро й т. ін.) можна простежити два типи партнерських технологій. Першим є *проектний* тип (технологія ресурсного забезпечення реалізації конкретних проектних ініціатив); другим – *мережний* (технологія координації діяльності, формування та спільного використання розподіленого ресурсу й загальної інфраструктури). Прикладом першого типу партнерства є спільна розробка туристичними операторами та музеями міст програм одноденних чи дводенних екскурсійних турів. Такі «музейні» тури вже десятки років успішно практикуються в країнах Північної Америки й Західної Європи. Так, стабільно високу популярність серед молоді Великої Британії мають туристичні маршрути літературними місцями, коли туристична фірма організовує подорожі теренами, пов'язаними з життям і творчістю В. Шекспіра, Ч. Діккенса, Джейн Остін, Р. Толкієна, інших визначних представників англійської літератури [32, с. 171].

Водночас досвід діяльності американських та європейських туристичних операторів свідчить, що значно більший попит у туристів мають саме комплексні програми екскурсійного обслуговування. Оптимальним варіантом співпраці є розробки культурно-пізнавальних маршрутів за спільної участі працівників музеїв і представників туристичних фірм. Подібні заходи дають змогу, по-перше, залучити до участі широке коло спеціалістів та просто зацікавлених осіб; по-друге, допомогти у створенні змістовніших, цікавіших програм перебування туристів у тому чи іншому місті або регіоні; по-третє, створити й

розвивати далі необхідну інформаційну базу для туристичних підприємств, які працюють на ринку туризму.

Стосовно України, то у сфері описаної вище співпраці сьогодні спостерігаємо суперечливу ситуацію. З одного боку, у різних містах та регіонах держави практикується проведення екскурсійних турів (розроблених за двома типами партнерських технологій, переважно першим) із уключенням відвідування музеїв. Прикладом можуть бути програми одноденних і дводенних турів «Скарбниці української столиці», «Мистецькі галереї стародавнього Львова», «Дерев'яними церквами-музеями Гуцульщини» тощо [32, с. 171; 45]. Реалізуються й комплексні програми аналогічного туристично-екскурсійного обслуговування. Однією з найвідоміших у загальноукраїнському масштабі є система туристичних маршрутів «Намісто Славутича». Вона охоплює регіон річки Дніпро та включає терени Києва й 12 областей України [25; 26; 45]. З іншого боку, в Україні продовжує існувати традиція, коли не музеї просувають себе до масового споживача за допомогою туристичних посередників, а навпаки – туристичні організації намагаються самотужки рекламувати музейні заклади туристам. Водночас чимало музеїв відсторонено стоять самоізолюваними «стовпами української культури» та лише безпомічно й навіть трохи зверхньо «розводять руками» на аргумент поодинокості відвідувачів і постулюють при цьому застарілу догму: музеї – установи для вибраних поціновувачів, а не для масових розваг галасливих туристичних юрб [32, с. 169].

Такий стан справ у музейній галузі України нині неприпустимий. Він повинен замінюватися сучасними підходами, де має реалізовуватися найтісніше взаємовигідне партнерство між музеєм і туристичними структурами. Це стосується й музейних закладів Волинської області, які можуть та повинні бути і повноцінними об'єктами культурного туризму (самостійною метою, головним мотивом участі в подорожі або одним з елементів історико-культурних та природних складників туристичного маршруту), і його суб'єктами (зокрема ініціаторами розробки й реалізації туристичних програм). У цьому контексті доцільно, наприклад, розробити маршрут «Літературно-мистецькими стежками Волині». Під час його проведення пріоритетом виступатиме відвідування музеїв і пам'ятних місць, пов'язаних зі сторінками літературного та мистецького життя краю. Траса маршруту може пролягати по лінії Луцьк–Горчин–Затурці–Володимир–Волинський–Устилуг–Любомль–Машів–Ковель–Камінь–Каширський–урочище Нечимне Ковельського району–Колодяжне–Купичів–Луцьк. На території області можуть реалізовуватися й інші туристично-екскурсійні маршрути зі сфери культурного туризму, спрямовані, наприклад, на огляд пам'яток воєнної історії ХІХ–ХХ ст., об'єктів природної спадщини тощо.

Посилення ролі волинських музеїв у галузі культурного туризму, активізація їх впливу на формування туристичної привабливості Волинської області неможливі без удосконалення діяльності самих музейних закладів. Їхні зусилля повинні спрямовуватися насамперед на переосмислення функцій відповідно до вимог, які постали перед музейними закладами у ХХІ ст., та певну видозміну власного іміджу. У цьому контексті надзвичайно корисним і повчальним є досвід провідних музеїв Європи та світу, який заслуговує на ґрунтовне вивчення й практичне запровадження. Зокрема, здобутки музейних закладів Європи яскраво демонструють проекти останнього десятиріччя, представлені на конкурсах Європейського музейного форуму (ЄМФ).

Європейський музейний форум – це незалежна організація, заснована в 1977 р. відомим діячем міжнародного музейного руху Кеннетом Хадсоном і зареєстрована у Великій Британії як благодійний фонд. Сьогодні ЄМФ вважається однією з найвпливовіших організацій сфери культури на Європейському континенті. Її діяльність офіційно поширюється на територію країн, які є членами Ради Європи. Починаючи з 1978 р., головним проектом Форуму є проведення щорічного конкурсу. У його рамках визначається найкращий новостворений музейний заклад континенту або музей, який протягом останніх двох років здійснив кардинальну перебудову своєї експозиції [32, с. 349–350]. Згідно з процедурами ЄМФ, участь у конкурсі «Найкращий музей Європи» можлива для будь-яких музеїв країн-членів Ради Європи, які щойно завершили роботу над «осучасненням» експозиції або запропонували нові послуги та освітні програми відвідувачам. Окрім премії «Найкращий музей Європи», ЄМФ стимулює розвиток музейної справи на континенті врученням інших відзнак. Ними є Музейна премія Ради Європи за просування ідей демократії та прав людини, премія Кеннета Хадсона за найбільш нетрадиційне й контроверсійне досягнення в музейній сфері, нагорода Сіллетто (фінансується благодійним фондом Сіллетто) за співпрацю з місцевою громадою щодо залучення волонтерів, а також інші відзнаки за впровадження інноваційних послуг [36, с. 81].

Проекти деяких представлених на конкурс музеїв справді вражають розмахом та масштабами залучених інвестицій. Так, переможцем конкурсу ЄМФ 2013 р. – 36-го за рахунком – став Ріверсайд – музей історії транспорту й подорожей у Глазго, відкритий у 2012 р. Музей залучив рекордні 84,7 млн євро під будівництво сучасного приміщення, дизайнером якого стала відома архітектор Заха Хадід. Колекція нового музею переважно складається з експонатів колишнього музею транспорту Глазго – міста, яке було світовим лідером важкої промисловості та основним постачальником локомотивів, кораблів, автомобілів, велосипедів і навіть дитячих візочків на ринки Європи в XIX–XX ст. Перемогу Ріверсайдові в конкурсі забезпечили не стільки залучені кошти, скільки новий підхід до представлення власної колекції. Ще перед початком перепланування експозиції дирекція музею активно консультувалася з відвідувачами, вивчала їхні очікування, потреби та побажання до нового закладу. На основі цього аналізу музей вирішив удатися до активного використання методу «усної історії» та розмістити під експонатами музею особисті розповіді відвідувачів про власний досвід управління тим чи іншим видом транспорту. Негативні аспекти керування транспортними засобами тут також не замовчуються – музей не боїться наводити приклади жахливих спогадів від пережитих аварій та автокатастроф. У такий спосіб керівники музею досягли головної мети – представили історії людей, які долучилися до творення історії транспорту Глазго й змінилися самі під впливом нових транспортних технологій [36, с. 82–83].

У 2018 р. переможцем конкурсу ЄМФ «Найкращий музей Європи» серед 40 музейних закладів визнано Лондонський музей дизайну. Він отримав премію насамперед за «соціальну відповідальність» та названий журі «надихаючим». Із загальної суми видатків у кілька десятків мільйонів євро, витрачених на власне переобладнання, музей отримав від державних програм усього близько 2 % фінансування. Отже, у цьому аспекті майже повністю заклад спирався на підтримку меценатів, спонсорів і різноманітних фондів [47].

У конкурсах ЄМФ є місце й для невеличких музеїв. Наприклад, представлений у вже згаданому конкурсі ЄМФ 2013 р. Музей імміграції з міста Лозанна є найменшим музеєм Швейцарії. Його виставкова площа – 30 м²; управляє ним команда волонтерів із місцевих іммігрантів. Цей «музей-лабораторія», як його називають самі організатори, працює заради налагодження міжкультурного діалогу між молоддю, школярами та студентами Лозанни – організовує для них семінари та конференції з мінімальним бюджетом у 40 тис. доларів на рік (усі кошти зібрані завдяки благодійним пожертвам місцевої громади) [36, с. 81].

Досвід конкурсів ЄМФ, інших подібних заходів засвідчує, що провідним напрямом власних трансформацій передові музеї Америки, Європи, усього світу обирають інтерактивність. Під цим терміном розуміємо принцип організації системи (стосовно музеїв – музейної діяльності), при якому мета досягається за допомогою всебічного інформаційного обміну між усіма її ланками та активної взаємодії цих ланок з іншими системами (у музейній справі під іншою системою розуміємо насамперед людину – користувача, тобто відвідувача/туриста) [48]. Інтерактивний музей – це музей, розміщений у реальному просторі, зокрема в будівлі музею, але який представляє власні експонати за допомогою новітніх інформаційних/мультимедійних технологій, таких як веб-сайти, ТВ-передачі з 3-вимірною візуалізацією, дані у вигляді інфографіки, мобільні додатки на смартфонах, динамічні інформативні відеоролики, інтерактивні ігри й т. ін. Інтерактивний музей орієнтований на активізацію органів чуття відвідувача та має своїм завданням викликати взаємодію між ним й експонатом.

Сьогодні більшість музеїв світу використовують інтерактивний підхід у побудові експозиції, що дає змогу самим відвідувачам краще дослідити артефакти історії, науки, мистецтва. До найбільш інтерактивних належить Музей новин у Вашингтоні (США). Його експозиція присвячена насамперед історії журналістики та її розвитку в сучасний період. Зокрема, відвідувачі можуть спробувати поринути у світ тележурналістики: потрібно лише взяти мікрофон, стати перед камерою та впевнено зачитати текст новин. Іншим із найбільш неординарних і високотехнологічних музеїв світу є музей природознавства та техніки, який розміщений у баварському Мюнхені (Німеччина). У Фінляндії, недалеко від Гельсинкі, у місті Вантаа є музейний центр «Еврика». Цей заклад значною мірою не відповідає звичній концепції музею, тому що вся його експозиція інтерактивна. Тут можна самому налаштувати телескоп й оглянути небесну сферу, спробувати визначити температуру зірок. Діти, екіпірувавшись у скафандри, можуть вільно прогулятися поверхнею Місяця тощо. Аналогічними інтерактивними засобами, які демонструють досягнення науки, мистецтва, людського сприйняття, вирізняються музей Експлораторіум у Сан-Франциско (США), Музей людського тіла «Корпус» поблизу університетського міста Лейден (Нідерланди), музей Коперника у Варшаві (Польща), ін. [44, с. 116–118].

Однак інтерактивність далеко не завжди пов'язана з технічними засобами. Усе актуальнішими стають інтерактивні екскурсії, які включають діалог із публікою, майстер-класи, вікторини, концерти, інші прояви інтерактивності, які не потребують нових технологій. Для популяризації наукового знання й залучення дітей та молоді до самостійного наукового пошуку сучасні американські і європейські музеї беруть на озброєння й ефективно застосовують форми роботи немuseumного характеру: демонстрації дослідів і наукові шоу, наукові бої та гуртки, лицарські турніри, майстер-класи, предметні олімпіади, мобільні наукові лабораторії. При цьому вся сукупність музейно-педагогічних форм роботи володіє підвищеним освітнім потенціалом [44, с. 115–116]. Із метою зацікавлення не лише молоді, а й відвідувачів інших вікових категорій музеї США та країн Європи проводять міжнародні музейні фестивалі, концерти тощо. Означені заходи служать також важливим засобом комунікації між музеями, місцем обміну досвідом, майданчиком для випробування інновацій, сприяють соціалізації музеїв у сучасному громадянському суспільстві, суттєво впливають на формування нової перспективної моделі музейного закладу [23, с. 241].

На тлі вищеописаних здобутків світових музеїв значно скромнішими виглядають досягнення музейних закладів Волинської області. До інновацій потрібно віднести насамперед організацію нових або перебудову наявних експозицій. Так, у родинному будинку садиби Липинських (селище Затурці Локачинського району) у 2011 р. відкрито експозицію єдиного в Україні та світі музею відомого українського історика, політолога й державного діяча початку ХХ ст., уродженця Волині, поляка за походженням В'ячеслава Липинського. У тому ж році в приміщенні колишнього братського Хрестовоздвиженського монастиря (м. Луцьк) розпочав роботу Музей історії Луцького братства. Він став першим в Україні закладом, присвяченим окремій братській асоціації. Його фотохудожня експозиція ґрунтується на найновіших розробках провідних українських істориків, історичних ілюстраціях та рідкісному архівному матеріалі [24, с. 63]. 24 серпня 2018 р. у Луцьку відчинив двері відвідувачам музей сучасного українського мистецтва Корсаків. Він володіє колекцією творів мистецтва ХХ–ХХІ ст. українських художників, графіків, скульпторів, яка нараховує понад 800 предметів. Метою діяльності музею є, зокрема, сприяння творчій діяльності українських митців і розвитку молодішої генерації художників, створення простору для рефлексії, дискусій та пошуку істини, де відвідувачі переживатимуть унікальний естетичний досвід, здобуватимуть натхнення та пізнавати мистецтво. На це спрямоване й оригінальне оформлення експозиції, виконане на рівні сучасних європейських музейних підходів [46].

Доба незалежності України для музейної справи Волинської області стала часом не лише створення повноцінних експозицій, але й активного проведення виставкової діяльності. Плідну роботу в цьому напрямі, результатом якої є відкриття щороку кількох десятків нових виставок, проводять працівники Волинського краєзнавчого музею. Зокрема, організацією чималої кількості нових виставок ознаменувалася робота колективу ВКМ у 2013 – на початку 2019 рр. [13; 14; 5; 12; 40]. Заслужує на увагу така форма роботи волинських музейників, як обмін виставками з метою зміцнення творчого співробітництва з музеями, різноманітними установами й організаціями України, а також низки зарубіжних держав (Польщі, Білорусі, ін.). Різноманітність музейних завдань, зокрема залучення дедалі більшої кількості відвідувачів, у тому числі туристів, підвищення соціокультурної ролі музейних закладів усе більше спонукає музейних працівників не лише практикувати обмінні виставки, але й продукувати спільні міжмузейні виставкові проекти. Такого плану виставки, які, зазвичай, формуються з колекцій декількох музеїв, архівних установ, бібліотек, стали традиційними у Волинській області [24, с. 65]. Співпраця волинських музеїв є яскравим прикладом того, що музейні колекції можуть і повинні працювати не лише в замкнутому просторі одного музею й, таким чином, надавати його діяльності інтерактивного характеру.

Музейні заклади Волині сьогодні активно використовують у власній діяльності чимало нововведень початку ХХІ ст. Так, усе більш інтерактивного характеру та популярності набувають музейні сайти [46]. До новацій, що їх запроваджують музеї Волинської області для підвищення ефективності роботи з прийому й обслуговування відвідувачів, належать інтерактивні екскурсії та майстер-класи. Їх практикують у Волинському краєзнавчому музеї як ефективну форму роботи з музейною аудиторією, зокрема з молоддю [10, ін.]. Іншими новаціями є культурно-мистецька акція «Ніч музеїв» і захід «Луцьке історичне рукописання», що їх застосовують, відповідно, Художній музей у Луцьку та Музей історії Луцького братства [22; 34].

Музейні заклади Волинської області – одні з ініціаторів організації та активні учасники культурно-історичних театралізованих шоу й фестивалів, які систематично проводяться в Луцьку, Володимирі-Волинському, інших містах краю. Одним із таких заходів є «Ніч у Луцькому замку» – щорічний арт-

фестиваль на території історико-культурного заповідника «Старий Луцьк» [41, с. 80]. Інший арт-захід – музичний фестиваль «Стравінський та Україна», єдиний фестиваль класичної музики у Волинській області, який проводиться щороку, зазвичай на початку жовтня. Цей фестиваль (XV за рахунком) проходив у першій половині жовтня 2018 р. за участю відомих музичних колективів і виконавців, сприяє збереженню, розвитку та пропаганді музичної культури, залученню широких верств населення до надбань світової музичної спадщини [41, с. 80; 46].

Отже, завдання, що постають нині перед музейними закладами Волині, зумовлюють необхідність уключення до концепції їх розвитку спеціальної системи заходів з організаційного й економічного забезпечення майбутніх модернізаційних заходів і проєктів. Головним змістом такого забезпечення сьогодні є пошук способів оптимізації системи управління та організації музейної роботи, а також освоєння музеями додаткових джерел фінансування. Сьогодні у Волинській області бракує досвідчених менеджерів вищої й середньої ланок управління музеями, які би займалися розробкою та втіленням у життя довготермінових стратегій розвитку й комерційної прибутковості музеїв, справами поповнення їхніх колекцій, проведення публічної діяльності й участі в глобальних системах соціальної комунікації. Існує проблема укомплектування штату музейних керівників менеджерами нових підрозділів – розвитку, маркетингу, PR і реклами.

Не менш вагомим фактором широкого використання означених закладів у галузі культурного туризму є створення сучасного музейно-туристичного продукту. У його основу повинна бути покладена інтерпретація історико-культурної та природної спадщини області й напрацювання специфічних музейно-туристичних креативних рішень. До необхідних завдань належить грамотна, науково обґрунтована організація туристичного маршруту. Сам музей і його цікаві артефакти, навколишні території приваблять до себе увагу лише тоді, коли туристам буде запропоновано цікавий маршрут із широким колом різноманітних об'єктів. Вагомим фактором впливу на сприйняття тієї чи іншої тематичної екскурсії в межах культурного туризму може стати розміщення музеїв у спорудах XIII–XIX ст., які є пам'ятками історії та архітектури. Поєднання показу музейної колекції з оглядом цих пам'яток має бути обов'язковим. Це, безумовно, доповнить позитивне враження туристів від екскурсії, сприятиме всебічному розвитку їхніх інтересів [20, с. 150]. Додатковим фактором в означеній справі може бути застосування різноманітних інсталяцій, проєктування й будівництво сучасних музейних приміщень, спроектованих відповідно до кращих світових зразків (з урахуванням місцевих особливостей) та обладнаних найновішими досягненнями науки і техніки.

Крім того, більшості музеїв Волинської області потрібно розширити процес інтеграції своїх установ та підрозділів у сферу дозвілля. Він має знайти вияв у таких формах, як створення в музейних закладах функціональних приміщень для проведення відповідних заходів; поширення «індустрії дозвілля» в музеї (відкриття кав'ярень, крамничок із продажу сувенірів, надання в оренду музейних приміщень для проведення рекреаційних і розважальних заходів); ширше використання в музейній діяльності дозвіллевих форм роботи (гуртки, вечори, фестивалі тощо); залучення сучасних методик для активізації участі населення в культурно-дозвіллевих заходах, які проводяться музеями, зокрема щодо організації днів культури, мистецьких фестивалів, виставок, систематичної трансляції радіо- й телепередач; удосконалення маркетингової діяльності музеїв; реалізації освітніх та культурних програм; створення умов для доступу до музейних цінностей людям з особливими потребами; надання системи пілґ для волонтерів тощо.

Важливим завданням має бути поєднання в межах музею цілого комплексу функцій з організації туризму (передусім екскурсійної діяльності й розміщення). Надання туристові ночівлі в конкретному місці збільшує прибутковість обслуговування. Це своєрідний фундаментальний туристичний закон і він може бути застосований, за досвідом зарубіжних країн, і в організації культурного туризму у Волинській області. Ще однією вагомою справою музейних закладів Волині є створення якісної рекламної інформації та її поширення. Загальна реклама, навіть якщо вона буде яскравою й професійно виконаною, не принесе належного успіху. Ідеться про підготовку високоякісної друкованої продукції (у тому числі іноземними мовами), аудіоінформацію про кожен зал, сувенірну продукцію, спеціальний сайт в Інтернеті, організацію рекламних турів для представників засобів масової інформації, туристичних структур тощо.

Отже, перспективи використання музеїв Волинської області як об'єктів (і суб'єктів) культурного туризму пов'язані із загальною ресурсною базою для розвитку цього виду діяльності й ґрунтуються на новітніх тенденціях формування попиту на туристичний продукт. Розвиток туризму із залученням великої музейної спадщини краю може бути дієвим засобом національно-патріотичного виховання молоді, адаптації національного туристичного ринку до нинішніх кризових соціально-економічних умов

життя українського суспільства. Він сприятиме розвитку нової політики музеїв, котра б полягала у відкритості та ширшому доступі суспільства до пам'яток власної історії, культури, природи. Отже, туризм може й повинен стати не додатковим, а структуроутворювальним видом діяльності музеїв.

Можливість формувати та реалізовувати спеціалізовану туристичну програму є в кожного музейного закладу Волинської області. Він не повинен пасивно очікувати свого «відкриття світом», а навпаки, має активно діяти задля розвитку музейної справи та національного туризму. Цій справі повинно слугувати також створення в області нових потенційно цікавих музеїв. На наш погляд, ними можуть стати Музей залізничного транспорту й Музей єврейської громади на Волині. Перший можна організувати на базі приміщення колишнього залізничного вокзалу міста Луцька (пізніше тут працював нині недіючий ресторан «Світлофор») по вулиці Стрілецькій. Основою другого може стати колекція предметів побуту, зокрема культового призначення, що належали єврейській громаді і які сьогодні зосереджені у фондах Волинського краєзнавчого музею, Володимир-Волинського історичного музею, інших музейних закладів області. Виконанню цих завдань повинна сприяти чітка система грамотного проектування потенціалу майбутніх музеїв за високоякісними параметрами. Останні мають уключати, зокрема, підготовку концепції наукового та художнього оформлення закладів, розробку спеціальних програм для різних вікових категорій відвідувачів, створення програм, які пропонуватимуть уключення туристів у процес творчої діяльності всередині музею на базі його колекцій, створення комплексних програм із залученням інших музеїв, культурних центрів та організацій тощо.

Основний постулат стратегічного менеджменту для музеїв Волинської області можна сформулювати так: їх виживання й розвиток на перспективу залежать від здатності самих закладів своєчасно передбачати зміни суспільних запитів, споживацької мотивації та ринкової кон'юнктури й відповідно адаптувати свою організаційно-обслуговуючу структуру та спектр номенклатури музейного продукту, ураховуючи при цьому потреби культурного туризму.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, музеї Волинської області як об'єкти (і як суб'єкти) культурного туризму повинні виступати – задля подальшого й успішного власного функціонування – рівноправним та активним партнерством у координації дій різних структур, спрямованих на розвиток туристичної галузі. Рушійною силою активізації зусиль музеїв в означеному напрямі повинна бути рівновага між дослідженнями й дією. Інноваційна музейна концепція «відпочинок+пізнання і враження» повинна стати новою ідеологією кожного волинського музею. Це сприятиме ефективнішій популяризації музейних скарбів Волинської області серед туристів відповідно до європейських і світових вимог. Підмогою волинським музеям у цьому слугуватимуть і подальші наукові дослідження, де міститимуться інформація та узагальнення щодо проблем розвитку музейних закладів, змісту й перспектив їхньої власної діяльності.

Джерела та література

1. Білю Л. Експозиційна та виставкова діяльність музеїв Волинської області (1991–2016 рр.). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки*. Луцьк, 2017. № 4 (353). С. 132–137.
2. Божко Л. Д. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів України. *Культура України: зб. наук. праць* [Харк. держ. академії культури]. 2011. Вип. 32. С. 169–179.
3. Буравченков А. А. Культура і туризм: взаємодія і збагачення. Київ: Укр. культура, 1999. 278 с.
4. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: посібник/пер. з нім. В. Лозинський, О. Лянг, Х. Назаркевич; наук. ред. З. Мазурик; літ. ред. А.-М. Волосвицька. Львів: Літопис, 2005. 630 с.
5. Вернидубов О., Криштапюк Л. Комунальні та громадські музеї Волинської області в 2015 році: (порівняльно-довідковий матеріал). *Волинський музейний вісник: наук. зб. Вип. 8 /Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силук. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2016. С. 347–366.*
6. Вигоднік А. Василевська С. Маркетингова діяльність Музею волинської ікони. *Волинський музей: історія і сучасність: наук. зб. Вип. 5: матеріали V Всеукр. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяченої 23-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волин. краєзнавч. музею, м. Луцьк, 16 трав. 2014 р./упоряд. А. Силук. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2014. С. 26–31.*
7. Вичівський П. П., Ковальська Л. В. Культурно-пізнавальний туризм в Івано-Франківській області: сучасний стан та перспективи розвитку. *Карпатський край*. 2016. № 1 (8). С. 159–167.
8. Вишневська Г. Г. Потенціал культурно-пізнавального туризму у збереженні культурної спадщини України. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: зб. наук. праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Вип. 19. Т. 2./упоряд. В. Г. Виткалов; редкол.: А. Г. Ба-

- канурський, В. Г. Горженко, С. В. Виткалов [та ін.]; наук.-бібліогр. редагування наук. б-ки РДГУ. Рівне: РДГУ, 2013. С. 226–231.
9. Гарбар Г. А. Культурний туризм в контексті масової культури. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. № 56. С. 140–148.
 10. Гриб Л. Майстри народної творчості Волині. Майстер-клас як ефективна форма роботи з молоддю у Волинському краєзнавчому музеї. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 6/Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2014. С. 112–115.
 11. Збірник нормативно-правових актів з питань охорони культурної спадщини. Луцьк, 2005. 96 с.
 12. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею, комунального закладу Волинської обласної ради у 2017 році. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 9/упр. культури, з питань релігій та націонал. Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. Є. Ковальчук, А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2018. С. 326–354.
 13. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею у 2013 році. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 6/Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2014. С. 304–329.
 14. Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею у 2014 році. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 7/Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2015. С. 426–449.
 15. Інформація про діяльність Волинського краєзнавчого музею (2005–2009 рр.). *Волинський музейний вісник*. Вип. 2/Упр. культури і туризму Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи ВНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк, Є. Ковальчук. Луцьк: МП «Пульс», 2010. С. 176–180.
 16. Ключко Ю. М. Діяльність музеїв у контексті розвитку культурного туризму. *IX культурологічні читання пам'яті В. Подкопаєва*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. «Концептуальні проблеми розвитку української культури у світлі підготовки і проведення 2012 р. як року культури та відродження музеїв в Україні», Київ, 2–3 черв. 2011 р. Київ, 2011. С. 73–76.
 17. Колесник Д. І. Горохівщина запрошує: путівник. Луцьк: Волин. обл. друк., 2010. 48 с.
 18. Котлярчук А. Село музеїв: Колочава. *Міжнародний туризм*. 2013. № 5. С. 166–171.
 19. Кочеткова А. А. Культурний туризм в Україні: визначення, особливості, проблеми та перспективи. *Сталій розвиток України: проблеми і перспективи*: зб. матеріалів за результатами IV наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2016. С. 130–133.
 20. Лонткевич Т. О. Музеї на туристичних маршрутах Волині. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Географічні науки*. Луцьк, 2008. № 1. С. 139–151.
 21. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ століть. Львів: Простір-М, 2016. 408 с.
 22. Надольська В. Інтерактивні музейні технології: «Ніч музеїв». *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 7/Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2015. С. 227–230.
 23. Надольська В. Міжнародні музейні фестивалі: рекреаційний та професійний виміри. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 9/Упр. культури, з питань релігій та націонал. Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. Є. Ковальчук, А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2018. С. 238–242.
 24. Надольська В. Представлення музейної інформації відвідувачам: традиції та інновації музеїв Волині. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 8/Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2016. С. 62–66.
 25. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича». Ч. 1/Держ. комітет України по туризму. МОУ. Мін. культури і мистецтв України. Фонд «Намисто Славутича». Київ, 1998. 401 с.
 26. Основні тематичні напрями національної системи туристсько-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича»: навч.-метод. посіб./Г. П. Науменко, С. В. Грибанова, О. П. Дорошенко [та ін.]. Київ: Ін-т туризму Федерації профспілок України, Фонд «Намисто Славутича», 1999. 100 с.
 27. Парфіненко А. Культурний туризм як чинник соціально-економічного розвитку територій. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2013. Вип. 43. Ч. 1. С. 233–242.
 28. Перелік музеїв, в яких зберігаються колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2000 р., № 209 (209–2000-п). *Офіційний вісник України*. 2000. № 5. Ст. 176.
 29. Петрова І. Дозвілля в зарубіжних країнах. Київ, 2005. 408 с.
 30. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29 червня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 25. Ст. 191.

31. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. Ст. 241.
32. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. *Музеєзнавство: навч. посіб.* Київ: Знання, 2008. 428 с.
33. Рябчикова Ф. Музей і місцева громада: шляхи взаємодії. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 7/Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2015. С. 102–107.
34. Рябчикова Ф. Музей історії Луцького братства в контексті сучасних тенденцій у музейній справі. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 9/Упр. культури, з питань релігій та націонал. Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. Є. Ковальчук, А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2018. С. 251–252.
35. Силюк А. М. Роль музеїв у туристично-краєзнавчій інфраструктурі міста Луцька. *Стан та перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку міста Луцька*: зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. С. 335–339.
36. Смаглій К. В. Сучасні тенденції розвитку європейських музеїв: аналіз матеріалів Європейського музейного форуму. *Актуальні проблеми теорії і практики музейної та пам'яткоохоронної діяльності*: зб. наук. праць (за матеріалами круглого столу). Київ: НАКККіМ, 2013. С. 78–86.
37. Троневиц П., Карліна О. Прогулянка Волиню. Київ: ТОВ «Балтія-Друк», 2015. 160 с.
38. Туристична діяльність. Нормативна база / упоряд. О. М. Роїна. Київ: КНТ, 2005. 448 с.
39. Урри Дж. Взгляд туриста и глобализация. *Массовая культура: современные западные исследования*. Москва: Прагматика культуры, 2005. С. 136–150.
40. Фонди та науковий архів Волинського краєзнавчого музею (січень–березень 2019 р.).
41. Черчик Л., Єрко І., Коленда Н., Міщенко О. Сучасний стан розвитку туристично-рекреаційного комплексу Волинської області: монографія. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. 154 с.
42. Шершньова О. Історико-культурний туризм в малих містах України як чинник формування національної гідності української молоді. *Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації*: матеріали третьої Всеукр. наук. конф., 18 трав. 2006 р., м. Рівне. Рівне: РДГУ, 2006. С. 102–104.
43. Юрєнева Т. Ю. Музей в мировой культуре. Москва: «Русское слово – РС», 2003. 536 с.
44. Ядечко-Блаженко Т., Рудянин І. Місце інтерактивних технологій в музейній справі ХХІ століття. *Волинський музейний вісник*: наук. зб. Вип. 7 / Упр. культури Волин. ОДА; Волин. краєзнавч. музей; каф. документознав. і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк. Луцьк: Волин. краєзнавч. музей, 2015. С. 115–118.
45. URL: <http://ukrmuseum.info> – сайт «Музейний простір України» (дата звернення: 10.04.2019).
46. URL: <http://volyn-museum.com.ua/> – сайт «Музейний простір Волині» (дата звернення: 21.04.2019).
47. URL: <https://antikvar.ua> – сайт «Антиквару» – журналу про мистецтво та колекціонування (дата звернення: 27.04.2019).
48. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> – сайт україномовної версії Вікіпедії – загальнодоступної багатомовної універсальної Інтернет-енциклопедії (дата звернення: 10.04.2019).

Светлана Гаврилюк. Перспективы музеев как объектов культурного туризма. В статье рассматриваются место и перспективы деятельности музейных учреждений, в том числе Волинской области, как важных объектов культурного туризма. Подчеркивается, что эта отрасль сегодня получила заметное значение в международной туристической инфраструктуре и развитии современной массовой культуры. Поэтому более активное включение музеев в культурно-туристический бизнес благоприятно отражается и отразится на положении музеев мира в целом и Украины в частности. Приводятся примеры достижений американских, европейских и украинских музеев в рассматриваемом направлении. Обозначены проблемы и перспективы музеев Волинской области по усилению их значимости как объектов культурного туризма.

Ключевые слова: музей, культурный туризм, Волинская область, туристический маршрут, перспективы.

Svitlana Havryliuk. Perspectives of Museums as Objects of Cultural Tourism The article researches into the place and perspectives of the activities of museums, including the ones in Volyn oblast, as important objects of cultural tourism. It has been pointed out that this field has become rather prominent in the international tourist infrastructure and the development of modern mass culture. That is why a more active inclusion of museums into the cultural tourism business has and will have a positive impact on the state of the world museums in general and Ukraine in particular. There were given the examples of the achievements of American, European and Ukrainian museums in this field. The issues and perspectives of the museums of Volyn oblast in the context of their significance as objects of cultural tourism have been defined.

Key words: museum, cultural tourism, Volyn oblast, tourist route, perspectives.

Стаття надійшла до редколегії
14.12.2018 р.